

Historie Trstěnic

Trstěnice – historie v souvislostech

Obec Trstěnice patří na Mariánskolázeňsku k těm starším. Její vznik se datuje ke konci 12. století. Neověřená zpráva hovoří o nálezu schránky při opravě kostela, ve které bylo psáno, že kostel byl založen roku 1200 a spadal pod klášter Teplá. V té době zde působil šlechtic Hroznata, zakladatel tepelského kláštera. Na Tepelsku byly také obce s prokazatelným slovanským původem, které plnily strážní funkci a spadaly pod chodský hrad v Tachově. Široká obdélníková náves Trstěnic toto potvrzuje. Pod farnost Trstěnice patřily i okolní obce Horní Ves, Drmoul, Tři Sekery a obě Hledsebe. Trstěnice tak byly významnou obcí.

Ze 13. a první poloviny 14. století nemáme o obci zprávy. Ze třetí čtvrtiny 14. století pochází zmínka, že kostel patřil pod podací správu českého krále Karla IV. Později, v období husitských válek, se staly Trstěnice součástí majetku místních šlechtických rodů. Nejdříve to byli Švamberkové a později v 16. století získal toto panství Kašpar Pluh z Rabštejna. Kromě jiného měl tento úspěšný šlechtic ve svém držení i Kynžvart a Bečov. Za účast na povstání proti králi Ferdinandu I. mu byly Trstěnice zkonfiskovány.

V 16. století patřily Trstěnice pánům ze Schirdingu a Redwitz (dnešní Marktredwitz). Ti byli protestantského vyznání a proto i v trstěnickém kostele působil protestantský kazatel. Až během třicetileté války sem byl dosazen kazatel katolický. Během této války trpěly Trstěnice průchody vojsk, protože ležely na staré císařské silnici. Po třicetileté válce byly Trstěnice připojeny k chodovoplánskému panství, jež patřilo až do poloviny 19. století rodu Haimhausenů. Ti měli v Trstěnicích panské sídlo, ale posléze se přemístili do svého druhého sídla v Chodové Plané a trstěnické sídlo časem zaniklo.

Od 17. do 20. století žilo v Trstěnicích přibližně 500 obyvatel, kteří zde hospodařili na farmách. Trstěnickým sedlákům patřily také okolní lesy. Jedním z nich byl i Mnišský les, ve kterém neustále probíhaly spory o dřevo s tepelskými premonstráty. Ve druhé polovině 19. století si v nevelké oboře jižně od Trstěnic založil Jan Arnošt Berchem-Haimhausen pseudogotický lovecký zámek. Ten byl po roce 1945 znárodněn a využíván státní lesní správou jako kanceláře a obytná budova pro státní zaměstnance lesní správy.

Trstěnice se od ostatních obcí na Mariánskolázeňsku liší tím, že zde byla poměrně silná komunita českého obyvatelstva. To zde zůstalo pravděpodobně z doby, kdy zdejší území strážili Chodové. V této souvislosti je velice zajímavý a cenný kostel zasvěcený sv. Vítu (stejnému patronu jako katedrála na Pražském hradě).

Po druhé světové válce bylo vysídleno zhruba 50 % obyvatel, což je oproti jiným obcím Mariánskolázeňska výrazně méně. Obec byla dosídlena Čechy ze Strakonicka. V padesátých letech zde bylo založeno zemědělské družstvo, které zaměstnávalo většinu obyvatel.

Horní Ves

Tato malá obec je pravděpodobně jen o málo mladší než sousední Trstěnice. Nejstarší zajímavost souvisí s jejím jménem. Dnešní název vznikl po druhé světové válce z německého Oberndorf. Tento název byl zaznamenán už roku 1523. Ovšem i toto je zkomolenina z dřívějšího českého Hořivec nebo Hořelec. Ve staročeštině by se název mohl přeložit jako Hořův dvůr.

Horní Ves bývala součástí panství tachovského hradu, a to až do třicetileté války. Ves byla pronajímána a nájemci museli na tachovský hrad odvádět finanční i naturální daň. Během třicetileté války vypukl v obci mor a vojska obou znepřátelených stran měla příkaz se této vsi vyhýbat. Od třicetileté války pařila Horní Ves pod Trstěnice a s nimi sdílí osud až dodnes.

Obyvatelé Horní Vsi se živilí pravděpodobně zemědělstvím. Intenzivní rozvoj živočišné a rostlinné výroby nastal za socialismu, kdy zde bylo založeno zemědělské družstvo. V době rozkvětu zde žilo na 200 obyvatel.

Skelné Hutě – zaniklá obec

Úvahy o původu obce říkají, že zde v 15. století existovala skelná huť, v době, kdy měli obyvatelé na hraničních územích privilegium vyrábět skleněné korále, které se později vyvážely do celé Evropy. Pravděpodobnější je druhá verze o původu osady. Ta praví, že Skelné Hutě zde založil kolem roku 1550 rytíř z Redwitz. Jeho potomci tuto obec prokazatelně vlastnili.

Roku 1612 si Rabicové, rytíři z Redwitz zapsali Skelné Hutě a Horní Ves do zemských desek. Stali se tak majiteli vlastního panství a přestali být vazaly tachovského hradu. Za majetky odváděli zemskou berni (daň). Za třicetileté války se přiklonili na stranu „zimního“ krále Fridricha Falckého a v roce 1623 byl jejich majetek konfiskován. Jednalo se o rytířské sídlo ve vsi Skelné Hutě včetně panského i selského dvora v Horní Vsi, rybníku, mlýna, pivovaru, lesů a příslušenství. V roce 1630 zdejší panství koupil Jindřich Šlik a připojil jej k plánskému panství.

Šlikové zde pronajímali území soukromým horníkům, kteří těžili měď a síru. Ti založili Cech sv. Michala. Vytěžená měď se pak vozila na trh do Norimberku. Jinak byla obec spíše zemědělského charakteru, dařilo se zde máku a bramborám. V obci žilo na 200 obyvatel, byla zde jednotřídká a sbor dobrovolných hasičů. V 50. letech se zde těžil uran, ale v té době již zde žádní obyvatelé nežili. Vesnice tak zcela zanikla.

Praktické tipy

Kolem dřívějších Skelných Hutí vás provede naučná stezka Cech svatého Víta, vedoucí z Horní Vsi na Cech. Za zastavení určitě stojí trstěnická návěs s kostelem sv. Víta. Zde jmenovaná tři místa doporučujeme projet při jedné cestě, ideálně na kole.

On-line mapa zajímavostí z letáků Mariánskolázeňska zde:

<https://mapy.cz/s/1gD5Y>

Zdroj: Archiv Mariánskolázeňska, Hamelika RČ

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

www.marianskolazensko.info

Projekt byl realizován za přispění prostředků státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva pro místní rozvoj.